Bedre hverdag med farger

I Høddvollbarnehagen i Ulsteinvik har de erfart at farger gjør noe med oss. Der har fargene bidratt til mer ro, kreativitet og fantasifull lek i hverdagen.

Av Bjørg Owren/ifi.no, ifi.no

Da fargeballen begynte å rulle i den hvitmalte barnehagen for snart et år siden, stoppet den ikke før alle rommene hadde fått farge. Hvitt hadde det vært siden barnehagen sto ny i 2011.

Farger mer enn dekor

Den gangen frydet alle seg over å flytte inn i nye, moderne lokaler.

– Det var så lyst, fint og lett, minnes barnehagestyrer Kathrin Rise.

I ettertid konkluderer hun likevel med at det ikke var nok. Alt det hvite stimulerte lite til fantasi og kreativ lek. Hun oppsummerer erfaringer og inntrykk etter at barnehagen er pusset opp trinnvis med farger, rom for rom, og er overbevist om at farger handler om mer enn estetikk.

– Det er helt fantastisk hvilken forskjell farger kan gjøre, i alle fall når det ligger en god plan bak, sier Kathrin Riise styrer i Høddvollbarnehagen.

FØR: Det var stor takhøyde og alle veggene i barnehagebygget hvite. Det ble diskutert nøye hva som var utfordringene og hvordan rommene skulle brukes til før fargene ble bestemt.

Foreldre i aksjon

Barnehagen er foreldrestyrt. Og historien med fargene startet egentlig med at en av foreldrene, Agathe Teige Eiksund, til daglig markedssjef i Kuling, begynte å ymte om at det hadde vært fint med mer farger. Tidligere på året hadde hun og kollegaene lansert fargekolleksjonen «Havlandet i fargar» inspirert av lokal natur. Nå bruker hun de fleste anledninger til å fortelle folk hvor viktig farger er for oss.

– Vi hadde hatt det fint med hvitt i mange år, men så kom Agathe og kommenterte «så hvitt og sterilt». Hun ivret for at vi skulle male, forteller Rise.

Styreren innrømmer at hun var litt avventende i starten, men etter hvert smittet entusiasmen, og ballen begynte å rulle. De nedsatte en arbeidsgruppe der Rise og ansatte fra hver avdeling deltok sammen med Cecilie Jevanord fra Kuling som kreativ leder. Tanken var at Kuling skulle bistå med fargesettingen, men etter hvert tok de over hele prosjektet.

FORARBEID: Med maskeringstape rundt alle listene som skal forbli hvite, går malearbeidet unna i en fei.

DUGNAD: Gjengen fra Kuling pusset likegodt opp flere rom i Høddvollbarnehagen på dugnad. F.v.: Renate Kristensen, Agathe Teige Eiksund, Therese Victoria Jøsok, Gry Olaug Dimmen, Cecilie Jevanord, Ingelill Brekke, Sigfred Garnes og Milorad Savic.

Helt ny stemning

Og for å gjøre en lang historie kort: En helg i september sist høst pusset gjengen fra Kuling opp fire rom på dugnad, mens Rise og kollegene var opptatt på annet hold.

– Da vi kom på jobb mandagen var det som de hadde tryllet. Det var helt fantastisk. Det var en helt ny stemning i lokalene, sier Kathrin Rise.

Det var ikke bare øyeblikkets fascinasjon over noe nytt som skapte begeistring, for etter oppussingen ble hele atmosfæren annerledes.

– Rommene inviterer til kreativitet og fantasifull lek. Ungene leker roligere sammen, og her er det stimulerende for alle sanser, sier Riise.

Hun forteller om tapetet som ser ut som skog, og hvordan unger og voksne sitter sammen og fantaserer om livet der inne. De nærmest hører det kvitrer og kryper fra tapetet på veggen. Det er fantasering som stimulerer språkutviklingen, og det er lett å forstå at de små må sitte i ro for å få tid til å undre seg slik. I grupperommet for de minste er en knall oransje sol laget av teppefliser, som både demper lyd og er populær å ta på. Den myke teppeluven frister små fingre som liker å stryke, ta og føle.

Etter oppussingen sank støynivået, og ungene leker roligere og er mer utholdende. Rommene ble mer populære å være i, og etter samlinger i de store fellesrommene, som fortsatt var hvite, trakk barna fort tilbake til fargerommene. De voksne likte seg også god der.

FOTOTAPET: På kort tid ble en ensfarget hvit vegg forvandlet til et spennende skogsområde.

FOTOTAPET: På kort tid ble en ensfarget hvit vegg forvandlet til et spennende skogsområde.

Fargerik erfaring

Rise var litt skeptisk i starten, for hun hadde vært gjennom en periode med farger før.

– Vi kom fra lokaler med sterke farger, da vi flyttet inn her. Der var det blant annet rødt, blått og turkis; farger som skulle gi energi. Men det ble litt mye av det gode, sier hun.

Fargene som er brukt nå er helt annerledes. Rise beskriver dem som rolige og dempet. Og de ligner ikke farger vi forbinder med rom for barn. Rise gir Cecilie Jevanord æren for løsningen.

– Cecilie er hjernen bak. Løsningene var så grundig gjennomtenkt og det føltes trygt, hun var så flink til å forklare og begrunne, at vi følte oss trygge på at dette ble bra.

Rise mener det er viktig at lokalene i barnehagen skal være oppkvikkende, men også gi rom for ro.

LES OGSÅ: Fargerikt barnerom uten knallfarger

BLÅTT: Blåfargen på veggene er ikke en typisk «barnefarge», men den er mørk nok til å gi ro og klar nok til å gi farge.

Rom i rommet

Pådriverne bak prosjektet mener det ble vellykkede fordi de har tro på at farger er mer enn dekor, de ville noe mer enn å finne farger mange kunne like.

– Det første vi gjorde var å se på rommene, og snakke med pedagogene. Hva var utfordringene? Hva ønsket de? Hvordan skulle rommene brukes? forteller Cecilie Jevanord.

Det var grupperom, der barna skulle samles til felles lek som skulle pusses opp. Utfordringen var at rommene ikke fungerte så bra. Det var mye uro, springing og mindre rolig lek.

– Rommene var ikke store, men det var høyt under taket og veggene var helt hvite. Det er lett å forstå at det gir en kaotisk følelse. Første tanken var å skape rom i rommet, og lage litt system og sette rammer rundt leken, forklarer Jevanord.

BY: Rommene ble delt inn i ulike soner. Her blir en by til.

NATUR: Motivet på endeveggen er velkjent for barna; her er naturen utenfor huset tatt med inn.

Unngikk primærfarger

Det er lett å tenke klare rene primærfarger for unger, men de styrte unna de sterkeste fargene.

– Jeg tror ikke ungene er så ulike oss. Vi ønsket ikke å skape sirkus. Det er mye farge på lekene. Vi var ute etter å finne farger som gir ro og samler, og valgte å ta inn farger fra naturen. Dette er farger vi kjenner utenfra, blandingsfarger som går dust over i hverandre, forklarer Cecilie Jevanord.

– Den blå er verken lyseblå eller helt ren. Den er mørk nok til å gi ro og klar nok til at den gir farge.

I Høddvollbarnehagen er fargene tydelige nok. Det er farger i et fint samspill der både form og materialer er brukt med en klar intensjon, og det ble en helhet som gir en rolig og harmonisk ramme. Både Rise og Jevanord er fornøyd med hvordan de lyktes i balansegangen mellom å få det til å skje noe, og gjøre det på en harmonisk måte som dempet kaosfølelsen.

HELHET: Helheten og en klar intensjon om hva de ønsket å oppnå skapte et godt lekemiljø.

Ikke barnehagefarger

I mange skoler og barnehager brukes det sterke farger på enkeltvegger, dører og interiørelementer for å skape brudd og kontraster i ellers hvite lokaler. Barnehagestyrer Cathrin Rise er glad for at det ikke ble foreslått hos dem.

– Det er friskt å se på, men det blir litt skrikende med en farget vegg som står alene. Jeg synes vi har truffet på en bedre måte. Her er fargene med å skape en atmosfære som gjør det behagelig å være i rommet. Det er så fin harmoni. Dette er noe annet enn dekor, sier hun.

Og den konklusjonen har hun nok alle de ansatte med seg på, for etter at de første rommene ble malt, ble det farge også på resten.

– Rett og slett fordi rommene ble gode å være i, avslutter Rise.

FLEKSIBELT: Med flyttbare møbler på plass er det klart for cafédrift, butikk eller andre jobbemiljøer barna fantaserer fram i fellesskap.

Rom påvirker lek og læring

– Barn gjør det rommet inviterer til. For å lage gode rom i barnehagen må utgangspunktet være barna selv, sier Trond Løge Hagen, førstelektor ved Dronning Mauds Minne høgskole for barnehagelærerutdanning i Trondheim. Han forsker på sammenhengen mellom lek og utforming av uterommet.

– Barn er utforskende, det første de gjør når de kommer inn i et rom er å undersøke hva kan vi gjøre her. Er det noe å klatre på, eller krype under? Miljøet må inneholde noe og ha utfordringer, sier han.

Forskning viser at lekeapparater og faste installasjoner blir for statisk. Og når det er lite å utforske blir det kjedelig og leken stopper.

– Det må ikke bli for ryddig, men heller ikke for pakket. Gode lekesoner og tilførsel av løse materialer som utvider mulighetene for utforsking er viktig både ute og inne, sier han og minner om at opprinnelig skulle barnehagen gjenskape et hjem. Men senere har det blitt mer institusjonspreg noe som klart virker inn på barnas lek, forklarer Hagen.

Trond Løge Hagen

Eli Thorbergsen, førstelektor i estetiske fag ved Høgskolen i Sør Norge, og forfatter av boken «Barnehagens rom», har som utgangspunkt at det fysiske miljøet har betydning for både barnas lek og det pedagogiske arbeidet.

– Det er viktig med kroker og soner, med materiell som lager invitasjoner til lek i rommet, sier hun.

Hun synes det høres ut som det er gjort mye riktig i Høddvollbarnehagen, men tror ikke det er bare fargene på veggene som har fått betydning. Det er også de pedagogiske endringene.

– Fargene i rommet bør fremheve pedagogisk materiell som for eksempel klosser, figurer, spill, bøker m.m. på en ryddig og tydelig måte, sier hun.

Fargene på veggen skal bidra til atmosfære og trivsel, men må ikke ta overhånd. Gardiner bør heller ikke gjøre mye av seg, men innordne seg helheten og ha en funksjon i form av lysskjerming eller støydemping.

– Dempede, rolige farger, og foto av natur fra nærområdet høres fint ut, sier Thorbergsen. Hun viser til den svenske forskeren Thorbjørn Laike som bruker begrepene kompleksitet, helhet og romlighet. Han mener barnehagerom med for stor kompleksitet, for eksempel for mye mønster og sterke farger, blir for anstrengende og virker negativt. Men fargene har også betydning for god romlighet. God romlighet oppnås med lyse og lette farger. Den beste helheten er passe kompleksitet.

Eli Thorbergsen